

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 30

BESLUT
2019-12-12
Meddelat i StockholmMål nr
7661-19**SÖKANDE**Barnortopediskt Centrum Sverige AB, 556944-2345
Dalagatan 10
111 23 StockholmOmbud: Advokat Anna Ulfsson Forssell
Jur.kand. Jonatan Wahlberg
Advokatfirman Ulfsson AB
Box 5102
102 43 Stockholm**MOTPART**Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning
Box 6909
102 39 Stockholm

Ombud: Johanna Elmstedt

SAKEN

Valfrihetssystem; fråga om talerätt

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar Barnortopediskt Centrum Sverige AB:s ansökan om rättelse.

Dok.Id 1157393

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd30.fst@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	-	måndag – fredag 08:00–16:00

YRKANDEN

Barnortopediskt Centrum Sverige AB (BOC) yrkar att förvaltningsrätten förordnar om rättelse enligt 10 kap. 2 § lagen (2008:962) om valfrihets-system, LOV. I första hand yrkas att rättelse ska ske genom ett beslut om att Vildvittra inte längre är godkänd som vårdgivare enligt Basavtalet och Tilläggsavtalet. I andra hand yrkas att Hälso- och sjukvårdsnämndens (HSN) beslut om att godkänna Vildvittra enligt dels Basavtalet, dels Tilläggsavtalet, upphävs. I tredje hand yrkas att dels Basavtalet och dels Tilläggsavtalet förklaras ogiltigt.

HSN anser att ansökan ska avvisas på grund av att BOC saknar talerätt. För det fall att BOC anses ha talerätt anser HSN att förvaltningsrätten ska avslå ansökan i sin helhet.

GRUNDER M.M.

BOC anför bl.a. följande till stöd för sina yrkanden. BOC har rätt att få sin talan prövad. Bestämmelsen i 10 kap. 1 § första stycket LOV innebär inte någon begränsning i rätten för en leverantör som är godkänd i valfrihets-systemet att vända sig till förvaltningsrätten om leverantören anser att myndigheten bryter mot lagen under tiden då valfrihetssystemet löper genom att inte behandla alla deltagande leverantörer på ett likvärdigt sätt. Bestämmelsen i 10 kap. 2 § LOV om förvaltningsrättens befogenheter i ett mål om rättelse är inte heller inskränkt på sådant sätt. Uttalandena i förarbetena är inte entydiga. Det kan således konstateras att varken lag eller förarbeten utesluter möjligheten för en godkänd leverantör, som BOC, att ansöka om rättelse enligt LOV. Redan på denna grund har BOC rätt att få sin sak prövad. Rätten för BOC att få sin sak prövad följer dock även av unionsrätten. De allmänna principerna i 1 kap. 2 § LOV, såsom lika-behandlingsprincipen, är hämtade från unionsrätten och gäller för alla

valfrihetssystem som inrättats enligt lagen. HSN har brutit mot 1 kap. 2 § LOV genom att inte behandla alla leverantörer i vårdvalssystemet på ett likvärdigt sätt vilket fått till följd att BOC lidit skada. Brotten mot 1 kap. 2 § LOV består i att HSN felaktigt godkände Vildvittra som vårdgivare trots att förutsättningarna inte var uppfyllda, att HSN brustit i sin uppföljning av vårdavtalen vilket fått till följd att Vildvittra erhållit uppdrag som de inte har haft rätt till samt att HSN trots påpekanden från BOC inte har stoppat fullgörandet av vårdavtalen med Vildvittra. Eftersom konkurrensneutraliteten satts ur spel och BOC lider skada av detta borde de kunna få saken prövad. Avtalen mellan HSN och Vildvittra vilar på offentligrättslig lagstiftning och inte på ett renodlat civilrättsligt förhållande mellan parterna. Samtliga upphandlingslagar innehåller bestämmelser om ogiltigförklaring av avtal som inte har upphandlats på rätt sätt. Det skulle framstå som märkligt om inte LOV, som har fler offentligrättsliga inslag än de övriga upphandlingslagarna, inte skulle ge denna möjlighet.

HSN anför bl.a. följande. BOC har inte talerätt, endast den som inte godkänts i ett valfrihetssystem får ansöka om rättelse då endast denna kan anses ha lidit skada. En leverantör som redan tecknat avtal med en upphandlande myndighet anses inte lida skada av att leverantörer antas i ett valfrihetssystem. Patienterna väljer själva vårdgivare. BOC lider inte skada av att gå miste om patienter till andra vårdgivare i systemet utan det är vad som normalt gäller på en fri marknad. BOC kan inte ingripa i ett etablerat civilrättsligt avtalsförhållande mellan två andra parter med krav på att avtalet mellan dem ska ogiltigförklaras eller att en vårdgivare ska uteslutas ur systemet. Ogiltighet finns inte som rättsföljd i LOV, endast rättelse. Det har inte skett någon överträdelse av de grundläggande principerna enligt LOV.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Förvaltningsrätten har först att ta ställning till om BOC under aktuella förhållanden är taleberättigad.

Enligt 10 kap. 1 § första stycket LOV får en leverantör, som gör gällande att en upphandlande myndighet brutit mot en bestämmelse i denna lag, ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. I paragrafens andra stycke anges att endast den sökande som inte godkänts får ansöka om rättelse av den upphandlande myndighetens beslut enligt 8 kap. 1 §.

Enligt 10 kap. 2 § ska rätten besluta att den upphandlande myndigheten ska vidta rättelse om den upphandlande myndigheten brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta medfört att en leverantör lidit eller kan komma att lida skada.

När det gäller prövning av en överträdelse av LOV förutom i fråga om godkännandebeslut, anges bl.a. följande i lagens förarbeten avseende talerätten. En leverantör som gör gällande att den upphandlande myndigheten brutit mot någon bestämmelse i lagen har rätt att ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. Så länge systemet existerar kan en leverantör klaga på att det föreligger fel i annonseringen eller i förfrågningsunderlaget eller att den upphandlande myndigheten i övrigt inte uppfyllt bestämmelserna. När det gäller beslut om att inte godkänna en sökande, anges i förarbetena bl.a. följande avseende talerätten. Endast den sökande som en upphandlande myndighet inte godkänt i ett valfrihetssystem enligt LOV får ansöka om rättelse av detta beslut i allmän förvaltningsdomstol, eftersom den sökanden får anses ha lidit eller kan komma att lida skada. En godkänd leverantör som tecknat avtal med den upphandlande myndigheten får således inte ansöka om rättelse eftersom leverantören inte lidit eller kan komma att lida skada. Det kan förvisso uppstå situationer som kan uppfattas

som negativa för en leverantör som redan ingår i ett valfrihetssystem. Att t.ex. nya leverantörer kommer in i systemet skulle kunna tolkas som ett negativt beslut för den enskilde leverantören eftersom konkurrenssituationen mellan leverantörerna hårdnar, men det är vad som normalt gäller på en fri marknad och leverantörerna är medvetna om det när de ansöker om att få delta i ett valfrihetssystem. Det behövs inte något rättsmedel för sådana fall. Om den upphandlande myndigheten under avtalstidens gång bryter mot sina avtalade förpliktelser har den förfördelade leverantören möjlighet att få sin sak prövad enligt de civilrättsliga regler som står till buds i svensk lagstiftning. (se prop. 2008/09:29 s. 103 ff.)

BOC har anfört att HSN felaktigt har godkänt Vildvittra som vårdgivare trots att förutsättningarna för godkännande inte var uppfyllda. Enligt förvaltningsrättens mening är BOC:s resonemang i denna del snarast att se som en begäran om rättelse enligt 10 kap. 1 § andra stycket LOV. Förvaltningsrätten konstaterar att endast den som inte har godkänts i ett valfrihetssystem får ansöka om rättelse av ett beslut om godkännande enligt 8 kap. 1 § LOV eftersom endast den sökanden får anses ha lidit eller kan komma att lida skada. BOC har således inte talerätt på denna grund.

När det gäller vad BOC anfört om att HSN har brustit i sin uppföljning av vårdavtalen och att HSN inte har stoppat fullgörandet av vårdavtalen med Vildvittra, gör förvaltningsrätten följande bedömning. Det måste anses följa av de förarbetsuttalanden som återges ovan att en leverantör som är godkänd, och som alltså redan är inne i systemet, inte har rätt att ansöka om rättelse. Även om det finns möjlighet för leverantörer att ansöka om rättelse också avseende andra överträdelser av LOV, såsom t.ex. fel i förfrågningsunderlaget, anser förvaltningsrätten att den möjligheten inte omfattar den situation som är för handen i detta mål. För en leverantör som liksom BOC redan är godkänd i ett valfrihetssystem som anser att den upphandlande

myndigheten bryter mot sina förpliktelser, finns i stället civilrättsliga åtgärder att vidta. BOC har således inte heller talerätt på denna grund.

BOC har vidare anfört att det i de andra upphandlingslagarna finns möjlighet att ansöka om ogiltigförklarande av ett avtal och att det vore märkligt om denna möjlighet inte finns i LOV. Förvaltningsrätten konstaterar att det i LOV sker en löpande annonsering (se 2 kap. 4 § LOV). En leverantör kan när som helst ansöka om att bli upptagen som leverantör i systemet. Antalet leverantörer är således inte fast över tid utan föränderligt. Eftersom konkurrensen i systemet gäller kvalitet, kan en leverantör inte anses lida skada av att antalet leverantörer i systemet ändras (se prop. 2008/09:29 s.67 ff.). Av detta skäl finns det heller inga möjligheter i LOV att ansöka om något annat än rättelse (se SOU 2008:15 s. 328). Någon möjlighet till ogiltigförklarande av avtal kan således inte inrymmas i LOV på det sätt som BOC gör gällande.

Förvaltningsrätten finner således sammanfattningsvis att BOC saknar talerätt. Vad BOC har anfört i övrigt föranleder ingen annan bedömning. BOC:s ansökan om rättelse ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR- 03).

Åsa Nilsson

Rådman

Föredragande jurist i målet har varit Sofia Palmqvist.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.